

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 187 (XXXI) — Nr. 936

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 21 noiembrie 2019

SUMAR

Pagina

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Decizia nr. 515 din 24 septembrie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 alin. (3) și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative	2–5
Decizia nr. 525 din 24 septembrie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală	6–7

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Decizia nr. 48 din 14 octombrie 2019 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)	8–15
--	------

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 515

din 24 septembrie 2019

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 alin. (3) și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia-Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Oana Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procurorul Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 alin. (3) și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, excepție ridicată de Doina Mihaela Ștefan în Dosarul nr. 15.051/63/2014 al Curții de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.101D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, invocând, în acest sens, jurisprudența în materie a Curții Constituționale, și anume deciziile nr. 835 din 14 decembrie 2017, nr. 437 din 28 iunie 2018 și nr. 112 din 28 februarie 2019.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 9 iunie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 15.051/63/2014, **Curtea de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 alin. (3) și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.** Excepția a fost ridicată de Doina Mihaela Ștefan cu ocazia soluționării apelurilor formulate într-o cauză penală în care inculpații au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea unor infracțiuni economico-financiare.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autoarea acesteia susține, în esență, că dispozițiile art. 3 alin. (3)

și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 încalcă prevederile constituționale referitoare la principiul legalității, accesul liber la justiție, dreptul la un proces echitabil, legalitatea pedepsei și funcționarea parchetelor. Consideră, astfel, că sintagma „*suport tehnic de specialitate*” nu îndeplinește condițiile cu privire la calitatea legii, și anume claritatea, precizia și previzibilitatea. Arată că textele de lege criticate nu definesc în mod clar infracțiunile economico-financiare, statutul și atribuțiile inspectorilor antifraudă detașați în cadrul parchetelor (fie organ fiscal, fie organ judiciar sau, mai precis, organ de poliție judiciară), regimul juridic și modul de contestare a actelor pe care le pot încheia acești inspectori antifraudă (care constituie sau nu mijloace de probă fie în sensul legii fiscale, fie al celei penale, fie în sensul cumulat al legii fiscale și al legii penale). Consideră că, dacă procesele-verbale întocmite de inspectorii antifraudă detașați în cadrul parchetelor ar constitui mijloace de probă, atunci „ar lipsi de substanță juridică și probatorie expertiza așa cum este ea definită atât de legea fiscală, cât și de legea penală”, iar respectivii inspectori antifraudă „ar deține nelegal și calitatea de experți”. De asemenea arată că sintagma „*constatare tehnico-științifică*” este neclară și generează confuzie, deoarece este, practic, imposibil ca inspectorii antifraudă să aibă o „pregătire de natură academică, care să dea lucrărilor întocmite un caracter științific în toate domeniile de activitate pe care le analizează”.

6. **Curtea de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori** apreciază că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 alin. (3) și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 este neîntemeiată. Arată, astfel, că, potrivit dispozițiilor art. 103 din Codul de procedură penală, probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege și sunt supuse liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză. Totodată, verificarea legalității administrării probelor are loc în procedura camerei preliminară, când judecătorul de cameră preliminară poate constata că o probă a fost nelegal administrată, pentru că a fost efectuată de un organ incompetent sau pentru că nu au fost respectate dispozițiile legale care reglementează probele în procesul penal. Apreciază că este evident faptul că actele întocmite de inspectorii antifraudă trebuie să respecte dispozițiile de procedură penală tocmai pentru a avea valoarea unei probe.

7. Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Guvernul** consideră că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, arată că necesitatea detașării unor

inspectorii antifraudă la parchete este determinată de complexitatea și de numărul foarte mare al actelor normative din domeniul economico-financiar, precum și de specificul mijloacelor frauduloase folosite de infractori. De asemenea invocă jurisprudența Curții Constituționale cu privire la statutul specialiștilor din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, și anume considerentele deciziilor nr. 133 din 7 martie 2013, nr. 190 din 3 aprilie 2014 și nr. 297 din 28 aprilie 2015, paragrafele 24 și 26. Totodată, precizează faptul că, în procesul penal, constatările tehnico-științifice efectuate de inspectorii antifraudă menționați de dispozițiile de lege criticate constituie mijloc de probă, fără ca legiuitorul să dea însă acestor constatări o valoare diferită în raport cu celelalte mijloace de probă. Astfel, potrivit prevederilor art. 103 alin. (1) din Codul de procedură penală, probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege și sunt supuse liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză.

9. **Avocatul Poporului** consideră că dispozițiile art. 3 alin. (3) și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 sunt constituționale. Din analiza acestor prevederi legale rezultă că inspectorii antifraudă acționează ca specialiști în domeniul infracțiunilor economico-financiare, în activitatea de strângere a probelor, activitate care nu este de natură a afecta garanțiile privind contradictorialitatea și imparțialitatea procesului penal și nici capacitatea părților de a dispune de posibilități suficiente, echivalente și adecvate pentru a-și susține poziția cu privire la problemele de drept și de fapt. Consideră că textele de lege criticate garantează accesul liber la justiție, precum și dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosar, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 3 alin. (3) și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din 29 iunie 2013, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 144/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 777 din 24 octombrie 2014. Textele de lege criticate au următorul cuprins:

— Art. 3 alin. (3) și (4): „(3) În cadrul structurii centrale a Direcției generale antifraudă fiscală funcționează pe lângă structurile de prevenire și control Direcția de combatere a fraudelor, care acordă suport tehnic de specialitate procurorului în efectuarea urmăririi penale în cauzele având ca obiect infracțiuni economico-financiare. În acest scop inspectorii antifraudă din cadrul acestei direcții sunt detașați în cadrul parchetelor, în condițiile legii, pe posturi de specialiști.

(4) În exercitarea atribuțiilor de serviciu, inspectorii antifraudă din cadrul Direcției de combatere a fraudelor efectuează, din dispoziția procurorului:

a) constatări tehnico-științifice, care constituie mijloace de probă, în condițiile legii;

b) investigații financiare în vederea indisponibilizării de bunuri;

c) orice alte verificări în materie fiscală dispuse de procuror.”; — Art. 4 alin. (14) și (15): „(14) Pe durata detașării la parchet inspectorii antifraudă din cadrul Direcției generale antifraudă fiscală nu pot primi de la organele ierarhic superioare din cadrul Agenției nicio însărcinare.

(15) Modul de exercitare a atribuțiilor privind cariera inspectorilor antifraudă pe durata detașării la parchete se stabilește prin legea privind statutul acestei categorii de funcționari publici.”

13. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții de lege, autoarea excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) referitor la principiul legalității, ale art. 21 alin. (1)—(3) privind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, ale art. 23 alin. (12) referitor la legalitatea pedepsei și ale art. 131 alin. (3), potrivit căruia „Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii”.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art. 3 alin. (3) și alin. (4) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 au mai fost supuse controlului de constituționalitate prin raportare la aceleași prevederi din Constituție — invocate și în prezenta cauză — și față de critici similare. Astfel, prin Decizia nr. 835 din 14 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 21 iunie 2018, Curtea a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 3 alin. (3) și alin. (4) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013, pentru considerentele expuse în paragrafele 26—35. În acest sens, Curtea a reținut că secțiunea IX din Codul de procedură penală din 1968 reglementa materia constatărilor tehnico-științifice și a celor medico-legale, dispozițiile art. 112 referindu-se la folosirea unor specialiști, iar cele ale art. 115 la raportul de constatare tehnico-științifică. Potrivit prevederilor art. 172 alin. (10) din noul Cod de procedură penală, „constatarea este efectuată de către un specialist care funcționează în cadrul organelor judiciare sau din afara acestora”.

15. Prin decizia mai sus menționată, Curtea a făcut referire la Decizia nr. 39 din 13 ianuarie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 100 din 19 februarie 2009, prin care a constatat că dispozițiile cuprinse în Codul de procedură penală din 1968 ce legiferează posibilitatea organului de urmărire penală de a cere concursul unor specialiști — atunci când există pericol de dispariție a unor mijloace de probă sau de schimbare a unor situații de fapt și este necesară lămurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei — nu sunt de natură a aduce atingere dreptului la apărare al părților, care au posibilitatea de a formula cereri în fața instanțelor judecătorești, de a administra orice probe în apărarea lor și de a exercita căile de atac prevăzute de lege.

16. De asemenea, prin Decizia nr. 835 din 14 decembrie 2017, citată anterior, Curtea, observând dispozițiile art. 3 alin. (3) și (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013, a reținut că dispozițiile art. 172 din Codul de procedură penală prevăd că, în anumite cazuri, organul de urmărire penală poate solicita opinia unor specialiști care funcționează în cadrul

organelor judiciare sau în afara acestora. Rapoartele de constatare întocmite de acești specialiști constituie, potrivit art. 97 alin. (2) lit. e) din Codul de procedură penală, un mijloc de probă, în condițiile în care art. 5 alin. (2) din același cod prevede că organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. În plus, judecata se desfășoară de către o instanță independentă și imparțială, în condiții de publicitate, oralitate și contradictorialitate, iar judecătorul își fundamentează soluția pe întregul probatoriu administrat în cauză, verificând, evaluând și coroborând probele care nu au valoare prestabilită (Decizia nr. 791 din 15 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 23 februarie 2017, paragraful 22). Totodată, Curtea a reținut că, deși norma procesual penală nu definește sintagma „*specialist care funcționează în cadrul organelor judiciare*”, prin actele normative edictate, conform atribuțiilor sale constituționale prevăzute la art. 61 alin. (1) din Constituție și în marja de apreciere prevăzută de acestea (de exemplu, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Departamentul Național Anticorupție), legiuitorul a stabilit domeniile de competență ale specialiștilor ce urmează să își desfășoare activitatea în cadrul organelor judiciare, condițiile de numire a acestora și statutul lor, așa încât nu se poate reține încălcarea dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (5). Constatările tehnico-științifice efectuate de către acești specialiști constituie mijloc de probă, în sensul dispozițiilor art. 172 și următoarele din Codul de procedură penală, iar acest mijloc de probă poate fi contestat de către părțile interesate, atât în cadrul procedurii în camera preliminară, prin invocarea de excepții referitoare la legalitatea și temeinicia actelor de urmărire penală, cât și în etapa judecătii, conform dispozițiilor procesual penale referitoare la administrarea probelor (Decizia nr. 791 din 15 decembrie 2016, precitată, paragrafele 25 și 26).

17. În continuare, prin Decizia nr. 835 din 14 decembrie 2017, mai sus menționată, Curtea a reținut că, în varianta inițială a Codului de procedură penală, art. 172 se referea exclusiv la dispunerea efectuării expertizei, efectuarea constatării tehnico-științifice fiind introdusă, ulterior, prin art. 102 pct. 116 din Legea nr. 255/2013. Astfel, Curtea a constatat că, în prezent, art. 172 din Codul de procedură penală reglementează atât condițiile dispunerii efectuării expertizei, cât și pe cele ale dispunerii efectuării constatării. Potrivit art. 172 alin. (1) din Codul de procedură penală, efectuarea unei expertize se dispune când, pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea unor fapte ori împrejurări ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză, este necesară și opinia unui expert. Spre deosebire de expertiză, constatarea se dispune de către organul de urmărire penală, potrivit art. 172 alin. (9) din același act normativ, când există pericol de dispariție a unor mijloace de probă sau de schimbare a unor situații de fapt ori este necesară lămurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei. Expertiza poate fi efectuată de experți oficiali din laboratoare sau instituții de specialitate ori de experți independenți autorizați din țară sau din străinătate, în condițiile legii, pe când constatarea este efectuată de către un specialist care funcționează în cadrul organelor judiciare sau din afara acestora. Spre deosebire de efectuarea constatării, în cazul efectuării expertizei, părțile și subiecții procesuali principali au dreptul să solicite ca la efectuarea acesteia să participe un expert recomandat de acestea. De asemenea, dispozițiile Codului de procedură penală reglementează, de exemplu, incompatibilitatea expertului (art. 174), drepturile și obligațiile expertului (art. 175), înlocuirea expertului (art. 176), procedura efectuării expertizei (art. 177),

dispoziții care nu sunt aplicabile în materia constatărilor. În ceea ce privește efectuarea constatării, Curtea observă că dispozițiile procesual penale reglementează, la art. 181¹, doar obiectul constatării și conținutul raportului de constatare.

18. Mai mult, Curtea a observat că, deși după introducerea în Codul de procedură penală a instituției constatării legiuitorul reglementase obligația dispunerii efectuării unei expertize când concluziile raportului de constatare erau contestate, acest aspect a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389 din 23 mai 2016. Astfel, în prezent, nu mai subsistă obligația organului judiciar de a dispune efectuarea unei expertize când concluziile raportului de constatare sunt contestate, ci, în acest caz, dispunerea efectuării expertizei rămâne la aprecierea organului judiciar.

19. Având în vedere aceste aspecte, Curtea a reținut că efectuarea unei constatări se poate dispune numai în cursul urmăririi penale, prin ordonanță, de organul de urmărire penală, constatarea având caracter facultativ. De asemenea, Curtea a reținut că, potrivit art. 172 alin. (9) din Codul de procedură penală, constatările tehnico-științifice se dispun când există pericol de dispariție a unor mijloace de probă sau de schimbare a unor situații de fapt ori este necesară lămurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei. Așadar, ceea ce este specific în cazul constatării, ca mijloc de probă, este urgența, consemnarea anumitor elemente — care constituie probe în procesul penal — înainte ca acestea să dispară sau să fie distruse sub acțiunea timpului sau prin acțiunea persoanelor implicate. Prin constatare se stabilește dacă elementele de la locul faptei constituie indicii sau pot conduce la suspiciunea rezonabilă că a fost săvârșită o faptă penală.

20. Astfel, din interpretarea teleologică a reglementărilor procesual penale, Curtea a constatat că regula este aceea că — atunci când organele judiciare, în cursul urmăririi penale, au nevoie de opinia unui expert pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea unor fapte ori împrejurări ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză —, se dispune efectuarea unei expertize, iar nu a unei constatări. Astfel, dispunerea efectuării constatării va fi întotdeauna excepția, aceasta putând fi realizată doar dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 172 alin. (9) din Codul de procedură penală.

21. Așa fiind, prin Decizia nr. 835 din 14 decembrie 2017, mai sus citată, Curtea a reținut că dispozițiile art. 3 alin. (3) și alin. (4) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 trebuie interpretate și aplicate prin coroborare cu dispozițiile Codului de procedură penală aplicabile în această materie, astfel încât constatările tehnico-științifice efectuate de către inspectorii antifraudă din cadrul Direcției de combatere a fraudelor pot fi dispuse doar în cazuri de excepție, când există pericol de dispariție a unor mijloace de probă sau de schimbare a unor situații de fapt ori este necesară lămurirea urgentă a unor fapte sau împrejurări ale cauzei.

22. Pe de altă parte, prin Decizia nr. 791 din 15 decembrie 2016 (paragrafele 19—22), citată anterior, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 172 alin. (10) din Codul de procedură penală, Curtea a reținut, *mutatis mutandis*, considerentele Deciziei nr. 190 din 3 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 385 din 23 mai 2014, prin care a realizat un control de constituționalitate cu privire la prevederile art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului

nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 244 din 11 aprilie 2002, aprobată cu modificări prin Legea nr. 503/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 523 din 18 iulie 2002, cu modificările și completările ulterioare). Potrivit dispozițiilor art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, „(1) În cadrul Direcției Naționale Anticorupție sunt numiți, prin ordin al procurorului șef al acestei direcții, cu avizul ministerelor de resort, specialiști cu înaltă calificare în domeniul economic, financiar, bancar, vamal, informatic, precum și în alte domenii, pentru clarificarea unor aspecte tehnice în activitatea de urmărire penală. (2) Specialiștii prevăzuți la alin. (1) au calitatea de funcționar public și își desfășoară activitatea sub directa conducere, supraveghere și control nemijlocit al procurorilor din Direcția Națională Anticorupție. Specialiștii au drepturile și obligațiile prevăzute de lege pentru funcționarii publici, cu excepțiile menționate în prezenta ordonanță de urgență. De asemenea, specialiștii beneficiază, în mod corespunzător, de drepturile prevăzute la art. 26 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 177/2002 privind salarizarea și alte drepturi ale magistraților, cu modificările și completările ulterioare. (3) Constatarea tehnico-științifică efectuată din dispoziția scrisă a procurorului de specialiștii prevăzuți la alin. (1) constituie mijloc de probă, în condițiile legii. (4) Constatările tehnico-științifice și expertizele pot fi efectuate și de alți specialiști sau experți din instituții publice sau private române sau străine, organizate potrivit legii, precum și de specialiști sau experți individuali autorizați sau recunoscuți, potrivit legii.”

23. Cu prilejul pronunțării Deciziei nr. 791 din 15 decembrie 2016, Curtea a constatat că dispozițiile art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 întrunesc exigențele impuse de un proces echitabil, inclusiv cea referitoare la necesitatea respectării principiului egalității armelor de care părțile pot dispune în cadrul unei proceduri judiciare. Curtea a observat că în procesul deliberării judecătorești verifică și evaluează materialul probator și își fundamentează soluția pe întregul probatoriu administrat în cauză, prin coroborarea și aprecierea probelor, iar nu prin raportarea exclusivă la constatările tehnico-științifice întocmite de specialiștii prevăzuți de textele de lege criticate, astfel că informațiile conținute în constatările tehnico-științifice nu pot crea, în mod concret, riscul unui abuz de procedură.

28. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Doina Mihaela Ștefan în Dosarul nr. 15.051/63/2014 al Curții de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori și constată că dispozițiile art. 3 alin. (3) și (4) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea și reorganizarea activității Agenției Naționale de Administrare Fiscală, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Curții de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 24 septembrie 2019.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Oana Cristina Puică

24. Totodată, cu privire la statutul specialiștilor din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, Curtea a constatat — prin Decizia nr. 190 din 3 aprilie 2014, citată anterior — că desfășurarea activității acestora sub directa conducere, supraveghere și sub controlul nemijlocit al procurorilor nu echivalează cu lipsa de obiectivitate sau de imparțialitate a acestora. De altfel, soluția legislativă este firească, de vreme ce procurorul supraveghează întreaga urmărire penală (Decizia nr. 133 din 7 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 209 din 12 aprilie 2013, și Decizia nr. 242 din 21 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 415 din 9 iulie 2013).

25. În fine, așa cum a reținut Curtea prin Decizia nr. 791 din 15 decembrie 2016 (paragraful 26), constatările tehnico-științifice efectuate de către specialiștii care funcționează în cadrul organelor judiciare constituie mijloc de probă, în sensul dispozițiilor art. 172 și următoarele din Codul de procedură penală, iar acest mijloc de probă poate fi contestat de către părțile interesate, atât în cadrul procedurii în camera preliminară, prin invocarea de excepții referitoare la legalitatea și temeinicia actelor de urmărire penală, cât și în etapa judecătorești, conform dispozițiilor procesual penale referitoare la administrarea probelor.

26. În același sens sunt și Decizia nr. 437 din 28 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 953 din 12 noiembrie 2018, Decizia nr. 460 din 5 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 979 din 20 noiembrie 2018, Decizia nr. 860 din 18 decembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 156 din 27 februarie 2019, și Decizia nr. 112 din 28 februarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 426 din 30 mai 2019.

27. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, soluția de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 3 alin. (3) și alin. (4) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013, pronunțată de Curte prin deciziile mai sus menționate, precum și considerentele care au fundamentat această soluție își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză, inclusiv în ceea ce privește dispozițiile art. 3 alin. (4) lit. b) și c) și ale art. 4 alin. (14) și (15) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 74/2013, față de care nu au fost formulate critici diferite.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 525

din 24 septembrie 2019

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 595 alin. (1)
din Codul de procedură penală

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia-Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Oana Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 595 din Codul de procedură penală, excepție ridicată din oficiu de instanța de judecată în Dosarul nr. 2.360/62/2017 al Tribunalului Brașov — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.421D/2017.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției ca devenită inadmisibilă. Invocă în acest sens Decizia nr. 651 din 25 octombrie 2018, prin care Curtea a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală și ale art. 4 din Codul penal.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea din 22 iunie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 2.360/62/2017, **Tribunalul Brașov — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 595 din Codul de procedură penală.** Excepția a fost ridicată din oficiu de instanța de judecată cu ocazia soluționării unei contestații la executare.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată, autoare a acesteia, susține, în esență, că dispozițiile art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală încalcă prevederile constituționale ale art. 16 alin. (1) privind egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, în măsura în care nu recunosc efectele prevăzute de dispozițiile art. 4 din Codul penal în cazul dezincriminării faptei ca urmare a declarării ca neconstituțională a normei de incriminare, în condițiile lipsei intervenției Parlamentului sau Guvernului pentru punerea de acord a prevederilor neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Apreciază că soluția legislativă „care exclude de la posibilitatea înlăturării pentru viitor a efectelor unei condamnări fundamentate pe un text dezincriminat ca urmare a neintervenției legiuitorului în termen de 45 de zile după declararea acestuia ca neconstituțional, în aceleași condiții ca

cele prevăzute pentru situația unei condamnări bazate pe un text dezincriminat ca efect al apariției unei legi”, încalcă principiul egalității în fața legii.

6. Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

7. **Guvernul** consideră că excepția de neconstituționalitate este, în principal, inadmisibilă, iar, în subsidiar, neîntemeiată. Cât privește soluția de inadmisibilitate, reține că autorul excepției tinde la modificarea dispozițiilor de lege supuse controlului, în sensul în care decizia de constituționalitate sub rezervă de interpretare a unei dispoziții de incriminare să atragă pentru cel condamnat aceleași consecințe juridice ca și legea penală de dezincriminare. Or, potrivit prevederilor art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului. În ceea ce privește soluția de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, reține că deciziile interpretative pronunțate de Curtea Constituțională nu sunt echivalente dispozițiilor de abrogare și nici nu produc efecte similare acestora. Astfel, prin deciziile de constituționalitate sub rezervă de interpretare, Curtea Constituțională, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, statuează că numai o anumită interpretare a normei supuse controlului este constituțională, excluzând orice alte interpretări posibile. Așadar, ca efect al unei asemenea decizii, norma criticată rămâne în vigoare, iar pentru viitor nu mai poate primi din partea instanțelor de judecată sau organelor administrative decât interpretarea pe care instanța de contencios constituțional a identificat-o drept conformă Legii fundamentale. Prin comparație, abrogarea este un eveniment legislativ ce determină ieșirea din vigoare pentru viitor a prevederii supuse abrogării, ca expresie a voinței legiuitorului. În plus, dacă prevederea abrogată este o normă de incriminare, în măsura în care infracțiunea respectivă are un singur sediu normativ, dispoziția de abrogare se califică drept o lege penală de dezincriminare, așa încât va produce efecte nu doar pentru viitor, ci și retroactiv, inclusiv pentru faptele definitiv judecate la data intrării sale în vigoare. Câtă vreme, potrivit art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală, deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, a aplica o decizie a Curții Constituționale într-o cauză care era soluționată definitiv la momentul publicării acesteia și în care nu s-a invocat excepția de neconstituționalitate înseamnă a încălca tocmai principiul constituțional al efectelor *ex nunc* ale deciziilor Curții Constituționale (Decizia nr. 126 din 3 martie 2016).

8. **Avocatul Poporului** precizează că își menține punctul de vedere exprimat în Decizia Curții Constituționale nr. 381 din 27 mai 2015, în sensul că dispozițiile art. 595 din Codul de

procedură penală sunt constituționale, având în vedere că se aplică în mod egal tuturor destinatarilor normei juridice.

9. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 595 din Codul de procedură penală. Din motivarea criticii, reiese că aceasta privește, în realitate, numai dispozițiile art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală, care au următorul cuprins: „(1) *Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare sau a hotărârii prin care s-a aplicat o măsură educativă intervine o lege ce nu mai prevede ca infracțiune fapta pentru care s-a pronunțat condamnarea ori o lege care prevede o pedeapsă sau o măsură educativă mai ușoară decât cea care se execută ori urmează a se executa, instanța ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire, după caz, a dispozițiilor art. 4 și 6 din Codul penal.*”

12. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții de lege, instanța de judecată, autoare a excepției, invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 16 alin. (1) privind egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, prin Decizia nr. 651 din 25 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1083 din 20 decembrie 2018, a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală, care nu prevede și decizia Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare ca un caz de înlăturare sau modificare a pedepsei/măsurii educative, este neconstituțională, respectiv că soluția legislativă cuprinsă în art. 4 din Codul penal, care nu asimilează efectele unei decizii a Curții Constituționale prin care

se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare cu cele ale unei legi penale de dezincriminare, este neconstituțională.

14. Prin decizia mai sus menționată, paragrafele 58 și 59, instanța de control constituțional a statuat că orice decizie de admitere a Curții Constituționale referitoare la o normă de incriminare care are ca efect dezincriminarea totală sau parțială a unei infracțiuni sau care influențează, în sensul reducerii, limita maximă a pedepsei prevăzute de lege pentru o anumită infracțiune (a se vedea în acest sens Decizia nr. 633 din 12 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1020 din 29 noiembrie 2018, paragraful 1010) intră în sfera de reglementare a dispozițiilor art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală și ale art. 4 din Codul penal. Astfel, întrucât efectele deciziei de admitere, pronunțate de Curtea Constituțională, privind o normă de incriminare trebuie să fie imediate, aplicabile atât în cauzele pendinte, cât și în cele definitiv judecate, și independent de pasivitatea legiuitorului, Curtea a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală, care nu prevede și decizia Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare ca un caz de înlăturare sau modificare a pedepsei/măsurii educative, precum și soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 4 din Codul penal, care nu asimilează efectele unei decizii a Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare cu efectele unei legi penale de dezincriminare, afectează prevederile constituționale ale art. 16 alin. (1) referitor la egalitatea în drepturi, ale art. 23 alin. (12) privind stabilirea și aplicarea pedepsei și ale art. 147 alin. (1) și (4) referitor atât la încetarea efectelor juridice ale normelor de incriminare constatate ca fiind neconstituționale, cât și la caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, precum și prevederile art. 7 („Nicio pedeapsă fără lege”) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

15. Având în vedere că, potrivit art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, „nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale” și ținând cont de faptul că Decizia nr. 651 din 25 octombrie 2018, mai sus menționată, a fost publicată în Monitorul Oficial al României ulterior sesizării instanței de contencios constituțional în prezenta cauză, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală a devenit inadmisibilă.

16. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată, din oficiu, de instanța de judecată în Dosarul nr. 2.360/62/2017 al Tribunalului Brașov — Secția penală. Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Brașov — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 24 septembrie 2019.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Oana Cristina Puică

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 48 din 14 octombrie 2019

Dosar nr. 1.951/1/2019

Laura-Mihaela Ivanovici	— președintele Secției I civile — președintele completului
Valentin Mitea	— judecător la Secția I civilă
Georgeta Stegaru	— judecător la Secția I civilă
Cristina Trușescu	— judecător la Secția I civilă
Mioara Iolanda Grecu	— judecător la Secția I civilă
Mari Ilie	— judecător la Secția I civilă
Mirela Vișan	— judecător la Secția I civilă
Lavinia Curelea	— judecător la Secția I civilă
Aurelia Rusu	— judecător la Secția I civilă

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ce formează obiectul Dosarului nr. 1.951/1/2019 a fost constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (6) din Codul de procedură civilă raportat la art. XIX din Legea nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările ulterioare, și ale art. 27⁴ alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul*).

Ședința este prezidată de doamna judecător Laura-Mihaela Ivanovici, președintele Secției I civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna Elena Adriana Stamatescu, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulament.

Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizările conexe formulate de Tribunalul Călărași — Secția civilă, în dosarele nr. 2.688/269/2016 și nr. 2.689/269/2016, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: „*interpretarea dispozițiilor art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică, cu modificările și completările ulterioare — forma în vigoare în anul 2008, prin raportare la art. 27 alin. (7) din Regulamentul privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, cu modificările și completările ulterioare, și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, cu modificările și completările ulterioare, din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, al principiului securității raporturilor juridice și al principiului bunei-credințe, având în vedere trecerea a circa 8 ani de la emiterea hotărârilor comisiei județene (urmate de emiterea de titluri de proprietate), până la formularea acțiunii în nulitate absolută a acestora, în sensul că nulitatea absolută a hotărârilor comisiei județene emise fără parcurgerea procedurii de trecere a terenurilor din domeniul public în domeniul privat prin hotărâre a Guvernului emisă cu privire la terenurile delimitate în condițiile art. 9 și 12 din Legea nr. 1/2000 nu operează în situația în care au fost emise titluri de*

proprietate în procedura Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare.”

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar s-a depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, ce a fost comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă; părțile nu au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizărilor conexe privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

1. Tribunalul Călărași — Secția civilă a dispus, prin Încheierea din 4 iulie 2019, în Dosarul nr. 2.688/269/2016, aflat pe rolul acestei instanțe, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept menționată.

2. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 22 iulie 2019, cu nr. 1.951/1/2019, termenul de judecată fiind stabilit la 14 octombrie 2019.

3. La 22 iulie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție a fost investită, de către aceeași instanță, prin Încheierea din 4 iulie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 2.689/269/2016, cu pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea aceleiași chestiuni de drept.

4. Constatându-se identitatea de obiect a celor două sesizări, s-a dispus conexarea Dosarului nr. 1.952/1/2019 la Dosarul nr. 1.951/1/2019, cu consecința soluționării ambelor sesizări de către același complet.

II. Norma de drept intern ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

5. *Legea nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică, cu modificările și completările ulterioare — forma în vigoare în anul 2008* (în continuare, *Legea nr. 213/1998*)

Art. 11. — „(...) (2) Actele juridice încheiate cu încălcarea prevederilor alin. (1) privind regimul juridic al bunurilor din domeniul public sunt lovite de nulitate absolută.”

6. *Regulamentul privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, cu modificările și completările ulterioare* (în continuare, *Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005*)

Art. 27. — „(...) (7) După analizare comisia județeană, prin hotărâre, va soluționa contestațiile, va valida sau va invalida propunerile, în termen de 30 zile de la primire, și le va transmite prin delegat, în termen de 3 zile, comisiilor locale, care le vor afișa imediat la sediul consiliului local și vor comunica sub semnătură persoanelor care au formulat contestații hotărârea comisiei județene.”

7. *Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, cu modificările și completările ulterioare* (în continuare, *Legea nr. 1/2000*)

Art. 10. — (...) „(2) În situația în care suprafețele proprietate privată a statului sunt insuficiente acestea pot fi suplimentate cu suprafețe ce se vor scoate din domeniul public al statului, în condițiile legii, la propunerea prefectului, sau se vor acorda despăgubiri.”

III. Expunerea succintă a proceselor

8. În cele două dosare în care s-au formulat sesizările, cererile de chemare în judecată au ca obiect: constatarea nulității absolute a hotărârilor Comisiei județene pentru reconstituirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Călărași nr. xxxx din 15 iunie 2007 și nr. xxxx din 29 iulie 2008, hotărâri prin care s-au validat procesele-verbale de delimitare a amplasamentelor unor terenuri în suprafață de 106,3488 ha, respectiv de 106,37 ha, în vederea reconstituirii dreptului de proprietate în favoarea unor persoane fizice, terenuri aflate în domeniul public al statului și în administrarea Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Fundulea.

9. Prin Sentința civilă nr. 1.482 din 16 octombrie 2017 pronunțată de Judecătoria Oltenița în Dosarul nr. 2.688/269/2016, pe fondul cauzei: a fost admisă acțiunea astfel cum a fost formulată și completată de Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Fundulea; au fost admise cererea de chemare în judecată a altei persoane, respectiv statul român, și cererea de intervenție principală formulată de intervenientul statul român; s-a constatat nulitatea absolută a hotărârilor Comisiei județene pentru reconstituirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Călărași nr. xxxx din 15 iunie 2007 și nr. xxxx din 2 iulie 2010, care modifică prima hotărâre.

10. Prin Sentința civilă nr. 1.575 din 3 noiembrie 2017 pronunțată de Judecătoria Oltenița în Dosarul nr. 2.689/269/2016, pe fondul cauzei: a fost admisă cererea, astfel cum a fost formulată și modificată de Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Fundulea; au fost admise cererea de chemare în judecată a altei persoane, respectiv statul român, și cererea de intervenție principală formulată de intervenientul statul român; s-a constatat nulitatea absolută a hotărârilor Comisiei județene pentru reconstituirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Călărași nr. xxxx din 29 iulie 2008, prin care s-a validat procesul-verbal de delimitare a amplasamentelor unor terenuri în suprafață de 106,37 ha și nr. xxxx din 2 iulie 2010, prin care a fost modificată prima hotărâre.

11. Aceste sentințe au fost atacate cu apel de pârâtele Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate asupra terenurilor Călărași, Comisia locală de fond funciar a comunei Chirnogi, unitatea administrativ-teritorială Chirnogi.

12. Prin apelurile declarate s-au formulat susțineri în sensul următor:

Scopul hotărârilor a căror nulitate s-a dispus prin sentințele atacate a fost acela de a fi puse în aplicare prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, respectiv de a se identifica suprafețe de teren în vederea punerii în posesie. Reprezentantii reclamantului au fost de acord cu predarea-preluarea suprafețelor menționate în respectivele acte, la momentul întocmirii acestora. În urma preluării astfel realizate, nu a existat vreo contestare din partea reprezentanților reclamantului, iar terenul preluat a intrat în circuitul civil, fiind emise titluri de proprietate.

13. Din oficiu, instanța a pus în discuția părților necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, în procedura reglementată de art. 519 și următoarele din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept menționate.

14. Prin încheierile pronunțate la 4 iulie 2019 în cele două dosare, Tribunalul Călărași — Secția civilă a dispus sesizarea instanței supreme și, în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă, suspendarea judecării.

IV. Motivele reținute de titularul sesizării, care susțin admisibilitatea procedurii

15. Prin încheierile pronunțate în cele două dosare la 4 iulie 2019, Tribunalul Călărași — Secția civilă a constatat admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru următoarele considerente:

— de lămurirea modului de interpretare/aplicare a dispozițiilor art. 11 alin. (2) din *Legea nr. 213/1998* — forma în vigoare în anul 2008, prin raportare la art. 27 alin. (7) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005 și art. 10 alin. (2) din *Legea nr. 1/2000*, din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare, *Convenția*), a principiului securității raporturilor juridice și a principiului buneicredințe depinde soluționarea cauzelor, întrucât prin acțiunile introductive se pune în discuție nulitatea absolută a unor hotărâri ale comisiei județene, hotărâri urmate de finalizarea procedurii prevăzute de *Legea fondului funciar nr. 18/1991*, republicată, cu modificările și completările ulterioare (în continuare, *Legea nr. 18/1991*), prin emiterea de titluri de proprietate și punerea în posesie a persoanelor ce au formulat cereri de reconstituire;

— cauzele în care se ridică problema de drept ce se propune a fi dezlegată sunt pe rolul Tribunalului Călărași, care judecă în ultimă instanță, conform dispozițiilor art. 5 alin. (1) din titlul XIII din *Legea nr. 247/2005* privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, cu modificările și completările ulterioare (în continuare, *Legea nr. 247/2005*), coroborat cu dispozițiile art. 7 alin. (2) din *Legea nr. 76/2012* pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările și completările ulterioare (în continuare, *Legea nr. 76/2012*).

Propunerea de sesizare privește o chestiune de drept susceptibilă de interpretare diferită a normelor de drept intern, care pot genera practică neunitară. Totodată, obiectul sesizării prezintă un grad de dificultate, deoarece se circumscrie incidenței prevederilor Convenției și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, dar presupune și analiza corelată a mai multor norme de drept, în contextul Deciziei nr. 23 din 17 octombrie 2011, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 791 din 8 noiembrie 2011 (*Decizia nr. 23/2011*);

— problema de drept enunțată este nouă, în contextul în care se solicită anularea unor hotărâri ale comisiei județene, emise în cadrul unor proceduri prevăzute de *Legea nr. 18/1991*, proceduri finalizate prin emiterea de titluri de proprietate și punerea în posesie a persoanelor ce au formulat cereri de reconstituire; totodată, prin consultarea jurisprudenței s-a constatat că asupra acestei chestiuni de drept Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o hotărâre prealabilă.

V. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

16. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Fundulea, în calitate de intimat-reclamant, consideră că în cauză nu sunt întrunite condițiile pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, susținând că această chestiune de drept nu este nouă, față de *Decizia nr. 23/2011*, astfel că nu sunt întrunite cumulativ condițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă. Totodată, arată că de la momentul pronunțării acestei decizii, asupra chestiunii de drept în discuție nu mai există practică neunitară, aspectele asupra cărora au existat soluții contradictorii înainte de anul 2011 fiind tranșate prin considerentele deciziei sus-menționate.

Apreciază că aspectele cu privire la buna-credință și securitatea raporturilor juridice urmează a fi analizate de instanța de judecată raportat la fiecare caz în parte, nefiind posibil ca Înalta Curte de Casație și Justiție să stabilească *de plano* ca pentru toate situațiile de reconstituire a dreptului de proprietate cu încălcarea dispozițiilor Legii nr. 213/1998, doar pentru că actele respective nu au fost atacate în instanță într-un anumit termen, acest lucru să nu mai fie posibil.

Or, o astfel de interpretare se află în contradicție cu dispozițiile art. 1 și art. 1.249 din Codul civil, neexistând niciun text de lege care să deroge de la imprescriptibilitatea acțiunii în constatarea nulității absolute.

17. Primăria Comunei Chirnogi și Comisia locală de fond funciar a comunei Chirnogi, în calitate de apelante-pârâte, au fost de acord cu sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, având în vedere că hotărârile comisiei județene, protocoalele de predare-primire a suprafețelor de teren și hotărârile comisiei locale de punere în posesie nu au fost contestate.

18. Administrația Județeană a Finanțelor Publice Călărași a depus un punct de vedere în sensul că nu se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept pentru interpretarea dispozițiilor art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998. Conform practicii și doctrinei, îndată ce se stabilește, potrivit legii sau naturii sale, că un bun este de uz sau de interes public, prima consecință este că acel bun nu poate aparține decât statului sau unităților administrativ-teritoriale, iar a doua consecință este regimul juridic special. Bunurile din domeniul public sunt inalienabile [art. 861 alin. (1) din Codul civil și art. 136 alin. (4) din Constituția României]; în același sens, dispozițiile art. 11 alin. (1) din Legea nr. 213/1998 statuează că nu pot fi înstrăinate, ci pot fi date numai în administrare, concesionate sau închiriate ori date în administrare gratuită anumitor subiecte. Față de aceste prevederi legale, consecința faptului că bunurile sunt proprietate publică nu poate fi decât nulitatea absolută a titlurilor de proprietate emise cu încălcarea legii. În acest sens există numeroase decizii pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, spre exemplu Decizia nr. 374 din 13 februarie 2018 a Secției I civile, prin care s-a menținut soluția instanței de apel în ce privește constatarea nulității absolute parțiale a unor contracte de vânzare-cumpărare încheiate pentru terenuri proprietate publică.

19. După comunicarea raportului, conform dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, părțile nu au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

VI. Punctul de vedere al completurilor de judecată care au formulat sesizările cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

20. Completurile de judecată investite cu soluționarea apelurilor în dosarele nr. 2.688/269/2016 și nr. 2.689/269/2016 au arătat că problema de drept ce se solicită a fi dezlegată o constituie interpretarea dispozițiilor legale menționate, prin prisma prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, dar și a principiului securității raporturilor juridice și al bunei-credințe.

21. Astfel, tribunalul a apreciat că persoanele cărora li s-a reconstituit dreptul de proprietate în temeiul Legii nr. 18/1991 se bucură de un „bun”, în sensul prevederilor art. 1 din Protocolul nr. 1, văzând că au beneficiat de reconstituirea dreptului de proprietate în temeiul unor hotărâri ale comisiei județene, urmate de emiterea titlurilor de proprietate, coroborat cu împrejurarea că au folosit terenul circa 8 ani, exercitând în acest interval de timp toate prerogativele dreptului de proprietate.

22. Articolul 1 din Protocolul nr. 1 cere ca ingerința autorității publice în exercitarea dreptului la respectarea bunurilor să fie legală (Cauza *Fostul rege al Greciei și alții împotriva Greciei*, paragraful 79). Principiul legalității presupune existența unor

norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor (Cauza *Beyeler împotriva Italiei*, paragrafele 109—110). În plus, orice ingerință în folosința acestui drept trebuie să aibă un scop legitim. De asemenea, în cauzele care implică o obligație pozitivă, trebuie să existe o justificare legitimă pentru lipsa de acțiune din partea statului. Atât o atingere adusă respectării bunurilor, cât și abținerea de la a acționa trebuie să păstreze un echilibru just între cerințele interesului general al comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului (Cauza *James și alții împotriva Regatului Unit* și Cauza *Fostul Rege al Greciei și alții împotriva Greciei* menționată anterior, paragraful 87).

23. În fiecare cauză care implică pretinsa încălcare a acestei dispoziții trebuie să se verifice dacă, datorită acțiunii sau lipsei de acțiune a statului, persoana în cauză a trebuit să suporte o sarcină disproporționată și excesivă (Cauza *Sporrong și Lonroth împotriva Suediei*). În această privință trebuie subliniat că incertitudinea — fie că este legislativă, administrativă sau care ține de practicile aplicate de autorități — este un factor de care trebuie să se țină seama în aprecierea conduitei statului. Într-adevăr, atunci când este în joc o problemă de interes general, autoritățile publice sunt obligate să reacționeze în timp util, în mod corect și cu cea mai mare coerență (Cauza *Vasilescu împotriva României*).

24. Rămâne de examinat dacă ingerința în folosința „bunului” este justificată, ceea ce impune respectarea a trei condiții: legalitatea măsurii, intervenirea unei cauze de utilitate publică și respectarea exigenței de proporționalitate, ceea ce semnifică menținerea unui just echilibru între cerințele de interes general ale comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului, astfel cum rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Cauza *Brumărescu împotriva României*, Cauza *Străin și alții împotriva României* etc.).

25. Instanța de trimitere a apreciat ca legală măsura pentru constatarea nulității absolute a hotărârilor comisiei județene, invocând dispozițiile art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, în forma în vigoare la data emiterii hotărârilor, precum și Decizia nr. 23/2011.

26. Dispozițiile legale de drept comun ce reglementează regimul juridic al nulității absolute prevăd că aceasta operează în cazul încălcării unor norme legale imperative de ordine publică, situație în care retroactivează, lipsind în totalitate de efecte juridice actul juridic respectiv. De regulă, normele imperative atrag, în cazul nerespectării lor, sancțiunea nulității absolute față de scopul urmărit, anume ocrotirea unui interes general.

27. În cauză se urmărește apărarea unor bunuri de interes general, respectiv dreptul de proprietate publică, astfel că se poate conchide în sensul existenței unei cauze de utilitate publică.

28. Sub aspectul raportului de proporționalitate, tribunalul a constatat că acesta nu este respectat, pentru următoarele considerente:

a) buna-credință a persoanelor cărora li s-a reconstituit dreptul de proprietate;

b) culpa reclamantului, care nu a contestat hotărârile comisiilor județene de trecere a terenurilor din domeniul public în domeniul privat, dispozițiile protocolului de predare-primire a acestor terenuri și nici hotărârile comisiilor județene de validare a dreptului de proprietate privată;

c) trecerea a circa 8 ani de la emiterea hotărârilor comisiei județene/emiterea titlurilor de proprietate până la formularea acțiunii în constatarea nulității absolute, timp în care persoanele cărora li s-a emis titlul de proprietate și-au exercitat nestingherite toate prerogativele dreptului de proprietate.

29. Interpretarea unor norme juridice prin prisma Convenției constituie o chestiune de drept, iar raportarea la prevederile

acesteia impune relevarea circumstanțelor esențiale ale cauzei, în absența cărora nu se poate asigura cerința de proporționalitate.

30. Totodată, s-ar încălca principiul securității raporturilor juridice civile, care este implicit în toate articolele din Convenție și care a fost consacrat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, având în vedere distanța mare în timp între data emiterii hotărârilor comisiei județene — 2007, finalizarea procedurii prevăzute de Legea nr. 18/1991 și data formulării acțiunii în constatarea nulității.

31. Astfel, acțiunea în constatarea nulității hotărârilor comisiilor județene nu este decât o modalitate deghizată de a redeschide proceduri soluționate definitiv în baza Legii nr. 18/1991.

32. Tribunalul a apreciat că nu există nicio împrejurare substanțială și imperioasă de natură să justifice redeschiderea procedurilor, fără a se ajunge la încălcarea principiului securității raporturilor juridice.

33. Concluzionând, tribunalul a considerat că prin sesizările pendinte nu se solicită aprecieri asupra situației de fapt, care este simplă, clară și necontestată, ci interpretarea corelată a unor norme juridice prin raportarea la prevederile Convenției.

VII. **Jurisprudența instanțelor naționale în materie**

34. La solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, instanțele naționale au comunicat hotărâri judecătorești relevante, precum și puncte de vedere teoretice ale magistraților, conturându-se următoarele opinii:

35. O parte a instanțelor a apreciat că dispozițiile art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 — în forma în vigoare în anul 2008, care stipulează că sunt lovite de nulitate absolută actele juridice încheiate cu încălcarea acestor prevederi, sunt aplicabile. Analizând regimul nulității absolute, magistrații au arătat că trecerea unui interval îndelungat de timp de la data emiterii hotărârilor comisiei județene (urmată de emiterea titlurilor de proprietate) și până la formularea acțiunii în nulitatea absolută a acestora, precum și emiterea unor titluri de proprietate în procedura Legii nr. 18/1991 nu pot constitui un fine de neprimire a nulității absolute întemeiate pe dispozițiile art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998. S-a apreciat că nulitatea în discuție operează ori de câte ori sunt vizate bunuri aflate în domeniul public al statului, sancțiunea neputând fi înlăturată nici de trecerea timpului de la data emiterii hotărârilor și până la cererea de constatare a nulității, nici de pasivitatea instituțiilor statului în procedurile pe care trebuiau să le urmeze în această perioadă, dobândirea dreptului de proprietate în astfel de împrejurări, și din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, putând fi discutată doar în privința dreptului de proprietate privată.

În acest sens s-au pronunțat judecătorii Secției a IV-a civile a Curții de Apel București, ai Tribunalului Ialomița, Tribunalului Giurgiu, Tribunalului Teleorman, Tribunalului Bistrița-Năsăud, Tribunalului Argeș, judecătorii Turnu Măgurele, Videle, Zimnicea, Roșiori de Vede, Baia Mare.

36. Alte instanțe au apreciat că nulitatea absolută a hotărârilor comisiei județene emise fără parcurgerea procedurii de trecere a terenurilor din domeniul public în domeniul privat, prin hotărâre a Guvernului emisă cu privire la terenurile delimitate în condițiile art. 9 și art. 12 din Legea nr. 1/2000, nu operează în situația în care au fost emise titluri de proprietate în procedura Legii nr. 18/1991. În adoptarea acestei soluții s-a considerat că acele persoane cărora li s-a reconstituit dreptul de proprietate în temeiul Legii nr. 18/1991 pot invoca prevederile art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție. Astfel, aceste persoane se bucură de un „bun”, întrucât au beneficiat de reconstituirea dreptului de proprietate în temeiul unor hotărâri ale comisiei județene, li s-au emis titluri de proprietate, au folosit imobilul în cauză aproximativ 8 ani și au exercitat toate prerogativele dreptului de proprietate. În plus, aceste persoane se bucură de prezumția de bună-credință, iar ingerința în dreptul

lor de proprietate nu este justificată, întrucât nu se respectă condiția existenței unei proporționalități între apărarea intereselor generale ale societății și imperativul apărării drepturilor fundamentale ale individului, astfel cum rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Anularea titlurilor pentru motive imputabile autorităților publice ar reprezenta o sancțiune civilă disproporționată și nedreaptă pentru particularii cărora li s-au eliberat titluri de proprietate și cărora nu li se poate imputa nicio culpă, constituind o gravă atingere adusă securității raporturilor juridice, implicând desființarea în lanț a unor acte juridice încheiate între particulari, cu bună-credință.

În acest sens s-au exprimat magistrații secțiilor a III-a, a IV-a și a V-a civile din cadrul Tribunalului București, Tribunalului Ilfov, Tribunalului Neamț, Tribunalului Galați, judecătorii Onești, Bacău, Brașov, Galați, Liești, Iași, Vaslui, magistrații Secției I civile a Curții de Apel Galați, judecătorii din raza de competență a Curții de Apel Timișoara.

37. S-a exprimat și opinia potrivit căreia problema de drept semnalată în cuprinsul sesizărilor vizează, în esență, examinarea proporționalității privării părților de dreptul de proprietate constituit în baza Legii nr. 18/1991, aspect care poate fi lămurit doar de judecătorul cauzei, o sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în aceste condiții fiind inadmisibilă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în legătură cu conduita autorităților administrative implicate și efectele acesteia asupra securității raporturilor juridice, astfel că instanța de trimitere are posibilitatea de a valorifica și această jurisprudență (Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie a Curții de Apel București).

38. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

VIII. **Jurisprudența Curții Constituționale**

39. Din verificările efectuate rezultă că instanța de contencios constituțional s-a pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, însă în privința altor aspecte decât cele care interesează cauza de față.

IX. **Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție**

40. Prin Decizia nr. 23 din 17 octombrie 2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 791 din 8 noiembrie 2011, s-a stabilit că în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 raportat la art. 55 alin. (5) din Legea nr. 45/2009 referitor la trecerea terenurilor aflate în administrarea instituțiilor prevăzute de art. 9 alin. (1) și art. 9 alin. (11) din Legea nr. 1/2000 din domeniul public al statului în domeniul privat al unității administrativ-teritoriale, „sintagma «în condițiile legii» din cuprinsul Legii nr. 1/2000 trebuie înțeleasă în sensul trimiterii la condițiile prevăzute de Legea nr. 213/1998 cu privire la obligativitatea parcurgerii procedurii de trecere a terenurilor din domeniul public în domeniul privat, prin hotărâre a Guvernului, emisă cu privire la terenurile delimitate în condițiile art. 9 și 12 din Legea nr. 1/2000”.

Pentru a decide astfel, instanța supremă a reținut că „se impune îndeplinirea cerințelor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, care stipulează că trecerea din domeniul public în domeniul privat se face prin hotărâre a Guvernului, dacă prin Constituție sau prin lege nu se prevede altfel. Niciuna dintre legile fondului funciar nu prevede o situație derogatorie, în sensul că trecerea imobilelor din domeniul public în cel privat să se realizeze altfel decât potrivit art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998. Din interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 10

alin. (2) din Legea nr. 1/2000 și a dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 rezultă că referirea din art. 10 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 la noțiunea «în condițiile legii» trebuie raportată la dispozițiile-cadru ale Legii nr. 213/1998 și, prin urmare, la obligativitatea parcurgerii procedurii de trecere din domeniul public în domeniul privat, prin hotărâre a Guvernului».

X. Raportul asupra chestiunii de drept

41. Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă, judecătorul-raportor a constatat că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, în sensul că nu se identifică o reală problemă de drept, nu există legătură între obiectul sesizărilor și soluționarea pe fond a litigiilor în care acestea au fost formulate, chestiunea în discuție nu are caracter de nouate, iar asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție a mai statuat, prin Decizia nr. 23/2011.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

42. Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorul-raportor și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

Asupra admisibilității sesizărilor

43. Temeiul prezentelor sesizări îl constituie prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, normă conform căreia „dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

44. Norma juridică enunțată reglementează o procedură a cărei finalitate este aceea de a asigura interpretarea unitară de către instanțele judecătorești a unor dispoziții legale care sunt susceptibile să primească interpretări diferite în activitatea judiciară.

45. Pentru admisibilitatea acestei proceduri, care este una de excepție, legiuitorul a instituit o serie de condiții care se cer a fi întrunite cumulativ, și anume:

— existența unei cauze aflate în curs de judecată în ultimă instanță;

— cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;

— ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată;

— chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de nouate;

— asupra acestei chestiuni Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;

— să se solicite Înaltei Curți de Casație și Justiției — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept să dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept la care se referă sesizarea.

46. Evaluând actul de sesizare din perspectiva acestor cerințe legale impuse prin art. 519 din Codul de procedură civilă, se constată că:

47. Prima dintre condițiile de admisibilitate este îndeplinită în cauză: sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a fost realizată de Tribunalul Călărași, instanță care a fost investită cu soluționarea căii de atac a apelului în două litigii care au ca obiect invalidarea unor hotărâri emise de comisia județeană de fond funciar în procedura de stabilire a dreptului de proprietate în temeiul legislației fondului funciar adoptată ulterior anului 1991, hotărâri

prin care s-au validat (în vederea reconstituirii dreptului de proprietate) procese-verbale de delimitare a amplasamentelor unor terenuri aflate în domeniul public al statului și în administrarea Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Fundulea.

48. Și cea de-a doua condiție de admisibilitate este îndeplinită, judecata în apel fiind una care, în materia fondului funciar, constituie o judecată în ultimă instanță, în conformitate cu prevederile art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă coroborat cu art. 5 alin. (1) din titlul XIII din Legea nr. 247/2005 și cu art. 7 din Legea nr. 76/2012.

49. Din perspectiva celei de-a treia cerințe care rezidă din prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, cerință care reclamă necesitatea ivirii unei chestiuni de drept de a cărei lămurire să depindă soluționarea pe fond a cauzelor în care au fost formulate sesizările, se constată că:

Legiuitorul nu definește noțiunea de „chestiune de drept” la care se referă prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, situație în care atribuția calificării în acest mod a sesizărilor primite în temeiul normei procedurale enunțate revine instanței competente, respectiv Completului pentru soluționarea unor chestiuni de drept din cadrul instanței supreme.

Plecând de la scopul procedurii speciale reglementate prin art. 519 și următoarele din Codul de procedură civilă, și anume acela de mecanism de unificare a practicii judiciare, este necesar a se atribui noțiunii de „chestiune de drept” semnificația de problemă de drept care este în mod obiectiv dificilă, respectiv de problemă care este de natură a suscita instanțelor judecătorești o dificultate deosebită în a identifica înțelesul sau sfera de aplicare a unor norme juridice ori a unor principii de drept, fiind astfel de natură să conducă la interpretări diferite din partea instanțelor, cu consecința generării unei practici judiciare neuniforme.

În acest context se observă că în doctrină s-a apreciat că, pentru a fi în prezența unei probleme de drept reale, trebuie ca norma de drept disputată să fie îndoielnică, imperfectă (lacunară) sau neclară.

Astfel, chestiunea de drept sesizată trebuie să fie aptă să conducă la interpretări diferite, care să fie prefigurate sau afirmate în plan doctrinar, interpretări care să fie arătate de titularul sesizării în cadrul punctului de vedere pe care este ținut să îl întocmească, în conformitate cu prevederile art. 520 alin. (1) teza a doua din Codul de procedură civilă.

Or, în cuprinsul încheierilor de sesizare se regăsește afirmația lipsită de argumentare a instanței de trimitere în sensul că propunerea de sesizare privește o chestiune de drept susceptibilă de interpretare diferită a normelor de drept intern, care pot genera o practică neunitară și precizarea că obiectul sesizării prezintă un grad de dificultate deoarece se circumscrie incidenței prevederilor Convenției și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, dar presupune și analiza corelată a mai multor norme de drept în contextul Deciziei nr. 23/2011.

Prin prisma celor enunțate anterior se constată că sesizările pendinte nu pot fi privite ca unele care privesc o „chestiune de drept” în sensul art. 519 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care nu s-a relevat un nivel sporit de dificultate a interpretării normelor de lege coroborate cu principiile de drept indicate și nici potențialul acelorași prevederi și principii de a genera practică judiciară neunitară.

Interpretarea coroborată a normelor de drept și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și realizarea unui raționament judiciar constituie activități care țin de esența activității judecătorești, acesta fiind chemat să interpreteze legea și să o aplice la situațiile de fapt deduse judecății sale, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (3) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Ca atare, ele rămân atributul exclusiv al instanței de trimitere.

Metodele de interpretare a actelor normative de diferite grade și a altor izvoare de drept sunt consacrate în doctrină și jurisprudență (cu titlu de exemplu: interpretarea sistematică, interpretarea gramaticală, interpretarea teleologică etc.), iar prin dispozițiile art. 11 alin. (2) și art. 20 din Constituția României sunt reglementate modalitățile de interpretare și aplicare a normelor interne în cazurile în care acestea se află în concurs cu norme aparținente unor acte normative internaționale la care România este parte. Astfel, situația relevată de titularul sesizării — în sensul că este necesară o interpretare corelată a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a normelor Convenției, precum și a unor prevederi legale naționale, în contextul existenței Deciziei nr. 23/2011, are caracteristicile unei probleme curente cu care se confruntă instanțele judecătorești, și nicidecum ale unei problematici determinate de imperfecțiuni ale legii, care ar putea genera în mod obiectiv dificultăți de interpretare în activitatea jurisdicțională a instanțelor. Asemenea operațiuni de interpretare și de aplicare a unor dispoziții legale și principii de drept, la diferite circumstanțe care caracterizează fiecare litigiu, nu pot fi atribuite Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

50. Din perspectiva legăturii cu cauza a problematicii relevată se constată că titularul sesizării a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile prin care să se dea o dezlegare chestiunii privind interpretarea dispozițiilor art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 (forma în vigoare în anul 2008) prin raportare la art. 27 alin. (7) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005 și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, a principiului securității raporturilor juridice și principiului bunei-credințe, având în vedere trecerea a circa 8 ani de la emiterea hotărârilor comisiei județene (urmate de emiterea de titluri de proprietate) până la formularea acțiunii în nulitate absolută a acestora, în sensul că nulitatea absolută a hotărârilor comisiei județene emise fără parcurgerea procedurii de trecere a terenurilor din domeniul public în domeniul privat prin hotărâre a Guvernului emisă cu privire la terenurile delimitate în condițiile art. 9 și 12 din Legea 1/2000 nu operează în situația în care au fost emise titluri de proprietate în procedura Legii nr. 18/1991.

Raportat la acest conținut al întrebărilor adresate trebuie observat că, fiind învestită cu soluționarea în apel a celor două pricini în care au fost formulate sesizările, instanța de trimitere are a se pronunța în limitele determinate de art. 477 alin. (1) și art. 479 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv cu privire la legalitatea și temeinicia sentințelor apelate, corespunzător criticilor formulate prin apelurile declarate în respectivele litigii.

Din verificarea conținutului sentințelor care formează obiectul apelurilor, se constată că la judecata în primă instanță nu a fost invocată, de vreo parte sau de instanță din oficiu, și, ca atare, nici nu s-a analizat buna-credință a beneficiarilor reconstituirii dreptului de proprietate unită cu protecția conferită respectivilor beneficiari prin art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție, dar și cu principiul securității raporturilor juridice și cel al bunei-credințe, drept cauză de salvagardare a actelor juridice (hotărâri de validare emise de comisia județeană de stabilire a dreptului de proprietate asupra terenurilor) a căror nulitate s-a invocat. Pe de altă parte, se constată că cererile de apel nu conțin vreo critică de natură a conduce la analizarea căii de atac prin prisma aceleiași cauze de salvagardare menționate și nici nu a fost invocat un motiv de apel de ordine publică de natură a determina o atare analiză. Relevant este și faptul că persoanele la a căror bună-credință s-a raportat titularul sesizărilor, respectiv beneficiarii titlurilor de proprietate, nu sunt părți în procesele care se află pe rolul Tribunalului Călărași, astfel că nu se poate vorbi despre riscul afectării unui „bun” pe care ei l-ar deține, atâta vreme cât nu există un litigiu relativ la dreptul lor de proprietate.

Imperativul respectării limitelor devoluțiunii, care rezidă cu evidență din prevederile art. 477 alin. (1) și art. 479 alin. (1) din Codul de procedură civilă, și principiul disponibilității, care este specific oricărui proces în materie civilă și în oricare dintre etapele procesuale pe care procesul le parcurge, impun ca judecata în calea de atac a apelului să conștă într-un control judiciar, realizat prin prisma criticilor concret formulate de părțile apelante împotriva judecăților realizate în primă instanță și prin prisma unor eventuale motive de ordine publică puse în discuție din oficiu de instanța de apel.

Este de observat, totodată, că în conținutul întrebărilor adresate de Tribunalul Călărași sunt incluse repere factuale determinate, care să fie avute în vedere de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, respectiv buna-credință a beneficiarilor titlurilor de proprietate și trecerea unei perioade de timp de 8 ani între data emiterii respectivelor titluri și data declanșării litigiilor în care a fost formulată sesizarea. În prezența acestor repere, întrebările tind la determinarea modului de aplicare a dispozițiilor legale și a principiilor de drept indicate la situații de fapt precum cele descrise în încheierile de sesizare, iar nu la evidențierea unor imperfecțiuni ale dispozițiilor legale și principiilor de drept relevante.

În concluzie, în condițiile în care nu au fost investite instanțele de apel — titulare ale sesizărilor —, în vreuna dintre modalitățile permise de legea procedurală, nici să analizeze valabilitatea titlurilor de proprietate (care sunt acte juridice de stabilire a dreptului de proprietate în favoarea unor terți de proces) emise subsecvent măsurilor de validare (dispuse prin cele două hotărâri emise de comisia județeană de stabilire a dreptului de proprietate asupra terenurilor), a căror legalitate este supusă analizei judiciare, și nici să se pronunțe cu privire la atitudinea subiectivă de bună sau de rea-credință a respectivilor terți, trebuie constatat că nu se verifică nici existența în cauzele respective a criteriilor în raport cu care s-a cerut interpretarea dispozițiilor legale, consecința fiind aceea că nu poate fi constatată existența unei legături între chestiunile la care se referă sesizările și litigiile în care acestea au fost formulate.

Față de cele expuse, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept reține că sesizările puse analizei nu îndeplinesc cerința de a privi veritabile chestiuni de drept, care să fie utile soluționării pe fond a litigiilor în care au fost formulate, ținând seama de limitele în care titularul sesizării a fost învestit a se pronunța.

51. Cea de-a patra condiție de admisibilitate, care rezidă din prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, este aceea ca problema de drept identificată să prezinte caracter de noutate.

Verificând îndeplinirea acesteia, se constată că:

Prin Decizia nr. 23/2011 s-a analizat problema de drept determinată de faptul că instanțele de judecată investite prin plângeri formulate de instituțiile prevăzute de art. 9 alin. (1) și (11) din Legea nr. 1/2000 (adică de: institutele, centrele și stațiunile de cercetare destinate cercetării și producerii de semințe, de material săditor din categorii biologice superioare și de animale de rasă, unitățile de învățământ cu profil agricol sau silvic) au statuat diferit asupra legalității hotărârilor adoptate de comisiile județene de stabilire a dreptului de proprietate asupra terenurilor, prin care terenuri aflate în perimetrul stațiunilor, instituțiilor și centrelor de cercetare ori al unităților de învățământ de profil agricol sau silvic au fost trecute din domeniul public al statului în domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale, pentru a fi puse la dispoziția comisiilor locale, în vederea reconstituirii dreptului de proprietate pe vechile amplasamente, respectiv asupra hotărârilor prin care s-a reconstituit dreptul de proprietate pe vechile amplasamente în favoarea foștilor proprietari, în cadrul acestor perimetre.

În contextul examenului jurisprudențial realizat prin respectiva decizie s-a reținut că instanțele de judecată au ajuns la concluzii diferite în ceea ce privește aplicarea dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 raportat la art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998.

Aceeași problemă de drept a fost soluționată diferit de instanțele investite cu judecata plângerilor formulate de foștii proprietari ai terenurilor preluate de stat, situate în perimetrul instituțiilor prevăzute de art. 9 alin. (1) și (11) din Legea nr. 1/2000.

În contextul evaluării specifice procedurii recursului în interesul legii au fost avute în vedere aspectele referitoare la competența comisiilor județene de aplicare a legislației fondului funciar de a dispune cu privire la terenuri aflate în perimetrul unităților de cercetare ori al unităților de învățământ de profil agricol sau silvic și au fost dezlegate aspectele relative la cerințele legale necesar a fi respectate pentru trecerea acestor terenuri din domeniul public al statului în domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale, în vederea reconstituirii dreptului de proprietate.

De asemenea, din aceeași decizie reiese că problematica legată de respectivele competențe ale comisiilor județene de aplicare a legilor fondului funciar era una care deja promise dezlegări diferite în practica instanțelor judecătorești, astfel că în mod evident era cristalizată la acea dată o jurisprudență privind respectiva materie, jurisprudență care nu era însă unitară.

În aceste condiții, se impune constatarea că problema de drept referitoare la competența funcțională a oricărei comisii județene de aplicare a legislației fondului funciar, de a adopta hotărâri având ca efect trecerea din domeniul public al statului în domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale a unor terenuri aflate în perimetrele unităților de cercetare științifică ori a unităților de învățământ cu profil silvic sau agricol nu are caracter de nouitate.

Pe de altă parte, în urma consultării instanțelor naționale cu privire la existența unei practici în materia în care s-au formulat sesizările prezente, se constată că au fost comunicate în mod majoritar opinii teoretice ale judecătorilor, care au fost diferite. Este de observat, însă, că opiniile similare celei a titularului sesizărilor, și anume cele care erau favorabile înlăturării sancțiunii nulității hotărârilor comisiilor județene, au evidențiat necesitatea evaluării concrete a circumstanțelor fiecărui caz în care se invocă o nulitate de natura celei descrise în încheierile de sesizare, prin acest mod de tratare a întrebărilor supuse analizei prezente reliefându-se însușirea problematicii ridicate de a fi una care privește aplicarea legii la situații litigioase concrete, iar nu una care să țină de o interpretare de principiu a unui text de lege imperfect.

În consecință, nu este îndeplinită nici condiția de admisibilitate ca problema de drept relativ la care s-a declanșat procedura reglementată de art. 519 și următoarele din Codul de procedură civilă să fie nouă.

Criteriile juridice suplimentare de interpretare indicate de instanța de trimitere, respectiv principiul securității raporturilor juridice și principiul bunei-credințe, nu pot conduce la înlăturarea menționatei concluzii, pentru că aceste principii nu au caracter de nouitate în sistemul de drept român, ci ele au o veche consacrare doctrinară și jurisprudențială, astfel că erau de actualitate și la data la care a fost pronunțată Decizia nr. 23/2011 și, în mod inerent, trebuie prezumat că nu ar fi putut trece neobservate în interpretarea realizată de instanța supremă în cadrul procedurii recursului în interesul legii.

În ce privește împrejurarea trecerii unui interval de timp de 8 ani între data emiterii actelor juridice a căror valabilitate se analizează în cele două procese aflate pe rolul autorului sesizării și data formulării acțiunii în justiție prin care se cere constatarea nulității respectivelor acte trebuie subliniat că aceasta reprezintă o chestiune de apreciere a circumstanțelor de fapt ale cauzelor și nu poate constitui suportul interpretării de principiu a dispozițiilor de lege imperative la care se referă sesizările, atâta vreme cât legiuitorul nu a inclus în conținutul respectivelor norme vreo cerință sau vreo consecință decurgând din trecerea unor perioade de timp.

52. În egală măsură, nu este îndeplinită nici condiția a cincea, și anume aceea ca asupra acestei chestiuni să nu fi statuat Înalta Curte de Casație și Justiție. Dezlegări relative la chestiunea de drept în privința căreia s-a formulat sesizarea prezentă se regăsesc în mod evident în considerentele Deciziei nr. 23/2011, respectiv:

„Condiția esențială de validitate a actului administrativ prin care se dispune cu privire la reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor din perimetrul stațiunii de cercetare constă în legalitatea procedurii de trecere a terenului din domeniul public al statului în cel privat, operațiune prin care aceste bunuri intră în circuitul civil, putând servi la retrocedare.

Înalta Curte de Casație și Justiție constată că se impune îndeplinirea cerințelor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, care stipulează că trecerea din domeniul public în domeniul privat se face prin hotărâre a Guvernului, dacă prin Constituție sau prin lege nu se prevede altfel.

Niciuna dintre legile fondului funciar nu prevede o situație derogatorie, în sensul că trecerea imobilelor din domeniul public în cel privat să se realizeze altfel decât potrivit art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998.

Din interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 și a dispozițiilor art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 rezultă că referirea din art. 10 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 la noțiunea «în condițiile legii» trebuie raportată la dispozițiile-cadru ale Legii nr. 213/1998 și, prin urmare, la obligativitatea parcurgerii procedurii de trecere din domeniul public în domeniul privat, prin hotărâre a Guvernului. (...)

Sanctiunea nerespectării competenței și a procedurii de dezafectare a terenurilor din domeniul public și de trecere a acestora în domeniul privat este expres prevăzută de art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998, respectiv nulitatea absolută.

Ca atare, nu se poate recunoaște comisiei județene competența de a dispune trecerea din domeniul public în domeniul privat a terenurilor aflate în perimetrul stațiunilor de cercetare, comisia neputându-se substitui puterii executive în ceea ce privește competența exercitării atribuțiilor stabilite de Legea nr. 213/1998”.

Prin aceeași decizie s-a mai reținut că:

„Un bun aflat în domeniul public de interes național nu poate fi lăsat la dispoziția unei instituții de interes județean, în caz contrar fiind încălcat regimul juridic al proprietății publice.

Comisia județeană poate doar să constate trecerea din domeniul public al statului în domeniul privat, după parcurgerea procedurii expres prevăzute de lege, hotărârile sale neintrând în sfera noțiunii de lege, *lato sensu*.

Acestea sunt acte administrative ce nu se pot încadra în situația de excepție la care fac referire dispozițiile art. 10 alin. (2) din Legea nr. 213/1998.

Mai mult, având în vedere că terenurile institutelor și stațiunilor de cercetare științifice sunt cuprinse expres în enumerarea din anexa la Legea nr. 213/1998, la pct. 5, ar fi împotriva oricărei norme (de tehnică legislativă) să se permită ca o hotărâre a comisiei județene să modifice o lege. (...)

Constatarea, prin hotărârea de validare, a trecerii suprafeței supuse restituirii din domeniul public în cel privat al unității administrativ-teritoriale, conform art. 27 alin. (71) din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005 (astfel cum a fost completată prin Hotărârea Guvernului nr. 1.832/2005), nu poate fi interpretată în sensul că s-ar recunoaște comisiei județene prerogativa de a hotărî trecerea unui bun din domeniul public în cel privat.

Principiul ierarhiei actelor normative presupune ca dezactivarea unui teren din domeniul public al statului să se facă printr-un act cu aceeași forță juridică. Or, hotărârea comisiei județene nu răspunde acestui imperativ, fiind un act administrativ, și nu un act normativ. Comisia, ca autoritate administrativă, nu se poate substitui puterii executive în exercitarea atribuțiilor prevăzute de Legea nr. 213/1998, date în competența exclusivă a Guvernului”.

Rezultă fără echivoc, din menționatele considerente ale Deciziei nr. 23/2011, că instanța supremă a statuat cu privire la necesitatea emiterii unei hotărâri de Guvern pentru a se produce efectul trecerii unui teren din domeniul public al statului în domeniul privat, cu privire la forța protecției pe care legea o conferă dreptului de proprietate al statului, precum și cu privire la afectarea valabilității acelor acte emise de comisiile județene care tind a avea ca efect schimbarea regimului juridic de proprietate publică a aceleași categorii de terenuri.

Existența acestor statuări conduce la concluzia neîndeplinirii celei de-a cincea condiții de admisibilitate cerută imperativ de dispoziția înscrisă în art. 519 din Codul de procedură civilă.

53. Cea de-a șasea condiție de admisibilitate, care se referă la necesitatea de a se solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept să dea o rezolvare de principiu unei probleme de drept efective, nu este nici ea îndeplinită.

Sub acest aspect se constată că întrebările, astfel cum au fost formulate de instanța de trimitere, nu se limitează la aspecte circumscrise unui conținut dificil sau imperfect (lacunar) al unor norme juridice și principii de drept, ci au în vedere elemente de detaliu ce definesc chestiuni de fapt din cadrul litigiilor aflate în curs de judecată, și anume: trecerea unei perioade de timp de circa 8 ani de la data emiterii actelor juridice a căror valabilitate a fost contestată în respectivele proceduri judiciare; emiterea ulterioară a unor titluri de proprietate cu privire la terenurile la care se referă hotărârile în privința cărora a fost invocată sancțiunea nulității; necesitatea menținerii hotărârilor comisiei județene de aplicare a legislației fondului funciar, care au fost emise fără parcurgerea procedurii de trecere a terenurilor din domeniul public al statului în domeniul privat al unității administrativ-teritoriale, pentru a se asigura astfel protecția drepturilor dobândite de terții beneficiari ai titlurilor de proprietate emise în procedura Legii nr. 18/1991.

Formulând întrebările în aceste coordonate, titularul sesizărilor nu identifică o veritabilă problemă de drept, respectiv nu solicită o interpretare a normelor juridice, ci efectiv tinde la

obținerea unor soluții asupra fondului litigiilor în care este chemat să se pronunțe, sugerând chiar soluțiile ce ar urma să fie date, corespunzător datelor particulare ale spețelor. Prin demersul astfel întreprins, practic solicită a se da o dezlegare cu privire la modul de aplicare a prevederilor legale pe care le-a indicat, la situațiile de fapt asupra cărora a fost investit să se pronunțe ca instanță de apel, fără a se observa că astfel de dezlegări excedează competențelor Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Însă, declanșarea procedurii pronunțării unei hotărâri prealabile nu constituie un mijloc procedural prin care o instanță judecătorească să își poată delega, către Înalta Curte de Casație și Justiție, atribuțiile legate de soluționarea unor cauze cu care a fost investită în condițiile legii. Astfel, dezlegarea ce poate fi dată prin parcurgerea acestei proceduri trebuie să fie una de principiu, având valențele unei lămuriri asupra conținutului și finalității textelor de lege supuse interpretării, adică a identificării voinței legiuitorului, iar nu determinarea unui anumit mod de aplicare a reglementării legale la o situație litigioasă pe care autorul sesizărilor o consideră complexă.

Trebuie observat că art. 519 din Codul de procedură civilă stabilește în mod explicit faptul că instanța supremă, în cadrul mecanismului de unificare a practicii judiciare reprezentat de dezlegarea unor chestiuni de drept, urmează „să pronunțe o hotărâre prin care să se dea o rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”. Prin raportare la această exigență a legii și la caracterul de excepție al procedurii prezente se constată că excedează competențelor Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept darea unei dezlegări cu privire la modalitatea de aplicare a reglementărilor legale și a principiilor de drept relevate în litigiile aflate pe rolul instanței de trimitere.

Mecanismul de unificare a practicii judiciare prevăzut de art. 519 din Codul de procedură civilă poate fi valorificat numai în măsura în care sunt întrunite cumulativ condițiile de admisibilitate impuse prin norma procedurală menționată, situație care nu se verifică în prezenta procedură.

54. Pentru toate aceste considerente,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibile, sesizările formulate de Tribunalul Călărași, în dosarele nr. 2.688/269/2016 și nr. 2.689/269/2016, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

„Interpretarea dispozițiilor art. 11 alin. (2) din Legea nr. 213/1998 privind bunurile proprietate publică, cu modificările și completările ulterioare — forma în vigoare în anul 2008, prin raportare la art. 27 alin. (7) din Regulamentul privind procedura de constituire, atribuțiile și funcționarea comisiilor pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, a modelului și modului de atribuire a titlurilor de proprietate, precum și punerea în posesie a proprietarilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890/2005, cu modificările și completările ulterioare, și art. 10 alin. (2) din Legea nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, cu modificările și completările ulterioare, din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a principiului securității raporturilor juridice și a principiului bunei-credințe, având în vedere trecerea a circa 8 ani de la emiterea hotărârilor comisiei județene (urmate de emiterile de titluri de proprietate), până la formularea acțiunii în nulitatea absolută a acestora, în sensul că nulitatea absolută a hotărârilor comisiei județene emise fără parcurgerea procedurii de trecere a terenurilor din domeniul public în domeniul privat prin hotărâre a Guvernului emisă cu privire la terenurile delimitate în condițiile art. 9 și 12 din Legea nr. 1/2000 nu operează în situația în care au fost emise titluri de proprietate în procedura Legii fondului funciar nr. 18/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare”.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 14 octombrie 2019.

PREȘEDINTELE SECȚIEI I CIVILE
LAURA-MIHAELA IVANOVICI

Magistrat-asistent,
Elena Adriana Stamatescu

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2019 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2019 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

